

Oral helse på den globale dagsordenen

World Health Assembly (WHA) er det viktigste styrende organet i Verdens Helseorganisasjon (WHO). Hvert år samles delegater fra alle de 194 medlemsstatene for å bli enige om organisasjonens prioriteringer og politikk.

WHA godkjente i slutten av mai i år en historisk WHO-resolusjon med mål om å sette oral helse på den globale dagsordenen. Det er en viktig milepæl for å få anerkjent oral helse som en integrert del av helsebegrepet.

Resolusjonen anerkjenner byrden orale sykdommer utgjør globalt og slår fast at det finnes store sosiale ulikheter innen munnhelse. Vedtaket bekrefter også at det finnes en sammenheng mellom orale sykdommer og andre ikke-smittsomme sykdommer som hjerte-karsykdommer, diabetes, kreft, lungebetennelse, overvekt og prematur fødsel.

Mer enn 3,5 milliarder mennesker i verden lider av oral sykdom. Ubehandlet karies i permanente tenner er den mest vanlige orale sykdommen, men alvorlig periodontal sykdom rammer nesten ti prosent av den verdens innbyggere, og mer enn 530 millioner barn har karies i melketannsettet. Kreft i munnhulen er blant de mest vanlige kreftformene på verdensbasis og medfører 180 000 dødsfall i året.

WHA slår fast at det er sosial ulikhet i oral helse. Selv om de fleste har god oral helse i Norge, vet vi at det stemmer også for den norske befolkningen. Oral sykdom medfører betydelige konsekvenser helsemessig, sosialt og økonomisk, spesielt for de mest sårbare i samfunnet. Det gir dessuten smerte og ubehag, nedsatt livskvalitet og bidrar til utenforskap. Oral sykdom rammer i stor grad mennesker med lav sosio-økonomisk status og andre risikogrupper.

De økonomiske konsekvensene av oral sykdom er enorme på verdensbasis og oral sykdom er en av de mest kostbare helseutfordringene, sammen med diabetes og hjerte-karsykdom.

WHA kommenterer at tannhelsetjenesten i mange land er svært påvirket av COVID-19 pandemien. Over 75 prosent av landene rapporterer en bekymring for tannhelsetjenesten. De fremhever dessuten tann-

Foto: Kristin Alnæs.

**Denne
resolusjonen er
viktig! Den
anerkjenner oral
helse som en
betydningsfull
faktor for
helsetilstanden i
verden.**

helsetjenestens mulighet til å avdekke omsorgssvikt og overgrep hos barn og unge som en viktig oppgave for tjenesten. Dette har også NTF fulgt opp i arbeidet med Koronakommisjonens rapport.

De fleste orale sykdommer kan forebygges eller behandles i tidlige stadier, men tannbehandling dekkes sjelden av den universelle helsedekningen, og det reduserer tilgangen til nødvendig behandling for mange. Slik er det også i Norge for den voksne befolkningen.

Med vedtaket oppfordrer WHO medlemsstatene til å adressere risikofaktorer for oral helse og andre ikke-smittsomme sykdommer, som høyt sukkerinntak, tobakk og alkoholmisbruk, øke kompetansen hos tannhelsepersonell, og inkludere oral helse i arbeidet med universell helsedekning. De oppfordrer medlemslandene til å satse på helsefremmende og forebyggende arbeid også når det kommer til oral helse. De peker på at oral helse bør ses på som en integrert del av generell helse, og at det tverrfaglige samarbeidet må styrkes. Resolusjonen utfordrer samtidig organisasjonen WHO på å utvikle en global strategi og handlingsplan for oral helse. Alt dette bør være som musikk i alle samfunnsengasjerte tannlegers ører, og budskapet passer godt med NTFs innspill til myndighetene i den hjemlige tannhelsepolitiske debatten.

Denne resolusjonen er viktig! Den anerkjenner oral helse som en betydningsfull faktor for helsetilstanden i verden. Forhåpentligvis vil dette føre til økt oppmerksomhet omkring oral helse. Vi har god oral helse i Norge sammenlignet med mange andre land i verden. Men den sosiale ulikheten i oral helse må reduseres, og alle må ha tilgang til nødvendige tannhelsetjenester. NTF vil bruke denne resolusjonen aktivt i vårt videre påvirkningsarbeid overfor myndighetene. Den vil også være et sentralt dokument når vi skal utforme nye styringsdokumenter for foreningen og stake ut veien videre.

Du kan lese mer om saken et annet sted i dette nummeret av Tidende.

Camilla Hansen Steinum
President